Engelsche consulaten.

—

I.

Eenigen tijd geleden maakten wij onze lezers bekend met de inrigting der Fransche consulaten en deelden wij eenige bijzonderheden mede betrekkelijk de dienaangaande bestaande bepalingen en reglementen, krachtens welke de Fransche consulaten grootendeels hunnen welverdienden roem verwierven. Ziehier thans een artikel, 't welk dezer dagen door de *Westminster Review* nopens de Engelsche consulaire inrigtingen werd geleverd:

»Het belang en de doeleinden van consulaire inrigtingen werd, sedert het laatst der 18de eeuw, door de Franschen en Russen steeds erkend en behartigd; hunne regeringen toonden zich onvermoeid in hare pogingen om aan die agentschappen al de ontwikkeling te geven, waarvoor zij ter bevordering van het nationaal voordeel vatbaar zijn.

»Het is eerst 20 jaren geleden, dat in Engeland eenige aandacht op het onderwerp werd gevestigd; en nog later begon het Engelsche publiek te vermoeden, dat eene weldoordachte en doelmatige inrigting der consulaten een groot gedeelte der onkosten van gezantschappen zou kunnen doen besparen, en dat de consulaire zendingen iets meer zijn dan een bloot middel van gunstbedeeling, of eene kostbare bekleeding voor negatieve dienst. Het is een onderwerp, 't welk soms in het voorbijgaan werd aangestipt, oppervlakkig behandeld, doch nooit volledig werd onderzocht, zoodat eene analyse daarvan moeijelijk is. Een Britsch consulaat van den tegenwoordigen tijd, gelijkt slechts in naam naar wat het dadelijk na den vrede met Frankrijk was, toen een patroon zeide: Ik heb de plaats voor u bekomen; voorzie u van een handvol papier en [illegible]es pennen, en ga en hef regten van de smerige schepen. Pluk de hen zonder haar te doen schreeuwen, en over tien jaren zult gij rijk en geacht zijn." In de meeste gevallen was deze voorgespiegelde winst, gegrond op prescriptie of analogie, bedriegelijk; de consuls namen misschien zoo veel als zij verdienden, in, doch dit was niet genoeg om van te leven. Eenige bijzonder begunstigden, echter, trokken zulke buitenmatig hooge voordeelen, dat het ongelijke en misbruikvolle stelsel onder zijne buitensporigheden zonk. Reductiën, onder dit opzigt, werden ingeroepen en bewilligd. De opening van nieuwe handelswegen bragt nieuwe aanstellingen mede, terwijl er slechts eene beperkte som aangewezen was ter bestrijding der steeds toenemende behoeften.

Onvermogend om het beste wat hij uitdenken kon te doen, deed lord PALMERSTON het beste wat zijne middelen vermogden, — hij bepaalde, dat in geene gevallen de consuls in zeehavens handel zouden mogen drijven, nademaal de geringe jaarwedden, hun door de Kroon toegelegd, blijkbaar ontoereikend waren tot hun behoorlijk onderhoud. De klasse, welke het moeijelijk valt behoorlijk te bezoldigen, [illegible]lie, welke bestaat uit mannen, die kapitaal, noch connexie, noch kennis van practischen handel in deszelfs subjectieve vormen hebben, hoe wel bekend zij ook mogen wezen met handels-theorie en met de wetten en bepalingen, daarmede verbonden. Iets van den aard van een goed dienstpensioen, zou welligt het beste zijn, doch daartoe bestaan nog volstrekt geene fondsen. In het algemeen gesproken, is onze consulaire dienst (met uitzondering van den Levant en Zuid-Amerika) niet wat eigenlijk eene active carrière kan worden genaamd. Bij ons, zet een man zich, waarschijnlijk voor levenslang, neder, in de vreemde haven, waar hij oorspronkelijk geplaatst werd. Het Fransche stelsel is juist het tegenovergestelde van dit ons sedentair gebruik; want de Fransche regering verplaatst hare consuls alle drie of vier jaar, dezelve mobiliserende gelijk ligte troepen of nationale garde, zoo dat ieder lid van het corps een goed deel van de wereld moet gezien hebben, als hij twintig jaren gediend heeft. Tegen zulke verwisselingen zouden bij ons bezwaren bestaan, uit het oogpunt der daarmede verbonden kosten. Onze verschillende ministers van Buitenlandsche Zaken hebben ons eene zoo goede consulaire inrigting verschaft, als voor het daartoe aangewezen geld mogelijk was; en wij herhalen, dat, als de aangelegenheid ten volle zal zijn begrepen, de wetgeving ongetwijfeld het noodige zal bewilligen, om de noodwendigheid weg te nemen van aan de consuls het handeldrijven te veroorloven. Is een Britsch consul een koopman, zoo behoorde hij zoo rijk te wezen, dat de jaarwedde voor hem van geen belang ware. Het is een handelsaxioma geworden »dat militairen de beste consuls zijn." Van dien aard waren er een aantal onder de consuls-generaal, inzonderheid tot aan 1840; maar sedert dien tijd waren de opvolgers van sir THOMAS SORREL (te Venetië), kolonel WILSON (te Lima), sir T. REID (te Tunis), kolonel WARRINGTON (te Tripoli), kolonel BARNETT (in Egypte), kolonel WALPOLE (in Chili), allen civilisten; zoodat de militaire verhouding omgekeerd geworden is. De heer WARD (te Leipzig), en de heer PLAU (te Dantzig), werden uit den handelsstand gekozen. In lord CASTLEREAGH's tijd werden onderscheiden consulaten-generaal, bekleed door heeren die bijzonder ongelukkig in hunne handels-ondernemingen waren geweest; en de luitenant-generaal MEAD (te Madrid), benevens sir JAMES GAMBIER (in de Nederlanden), waren schier de eenige militairen in de eerste linie van deze dienst. De oorspronkelijke benoemingen in Zuid-Amerika behelsden personen van parlementaire en commerciëele connexie, en, op slechts twee uitzonderingen na, bleek het, dat zij beneden de gemiddelde bekwaamheid van onbedreven mannen waren. Zij die de nu en dan openbaar gemaakte correspondentie van onze consulaire agenten lazen, erkennen, dat de mannen die uit de zee- en land-dienst genomen werden, meer energie, takt en talent bewezen, dan de overigen. De keuze van den heer DRUMMOND HAY voor den post te Marocco, kan worden verklaard op grond van bijzondere geschiktheid. Echter betwijfelen wij de billijkheid om heeren uit de diplomatie, met de beste consulaten te bedeelen, terwijl men bekwame consuls, — zoodanige welke eene politische opleiding genoten en bewijs gaven van politisch talent, — van de diplomatische posten uitsluit. Waarom wordt het karakter van een consul onuitwischbaar geacht in alles wat hem nadeelig is? Wat ook lord ABERDEENS meeningen in dit opzigt zijn mogen, wij gelooven dat lord PALMERSTON over het onderwerp nadenkt. Lord PALMERSTON nam eenmaal de gelegenheid waar, om aan te merken dat hij de consulaire dienst niet van minderen aard beschouwde, dan de diplomatische, ofschoon zij er van verschilde, en op zekere punten, gedeeltelijk onder het diplomatisch gezag viel. Maar waarom zou er — wierd het ligchaam behoorlijk zamengesteld — een meerder verschil dan dat van indeeling tusschen de twee diensten bestaan? Waarom dezelve niet, op eene oordeelkundige wijze vermengd, gelijk in Frankrijk geschiedt? De dwaze minachting welke jonge diplomatische aspiranten voor »consuls" aan den dag leggen, en welke sommigen hunner luttel wijzere chefs bevestigen, door de behandeling van consuls welke met hen in aanraking komen, is juist een der oorzaken waarom onze consulaire dienst niet zoo werkdadig is als die der Franschen; want het welslagen van een consul is afhankelijk van de achting welke hij op zijne standplaats geniet."

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 9 oct. Het berigt, dat zes brigades van het Oostenrijksche leger aan de Boheemsche grenzen bevel hebben ontvangen om op te rukken, wordt heden van eene geloofwaardige zijde bevestigd. Naar men verneemt, zullen deze brigades door Saksen naar de grenzen van het Keurvorstendom Hessen rukken, met het doel, om de hoofdstad en de provincie Kassel te bezetten, terwijl de twee andere Keur-Hessische provinciën Fulda en Hanau door een Beijersch korps van 30,000 man, bezet zullen worden. De bedoelde 6 brigrades beschouwt men als de voorhoede van het Oostenrijksche leger, dat eventueel zal binnenrukken. De baron *Hess* zal het opperbevel voeren. De bezetting van het Keurvorstendom zal krachtens het of- en defensief verbond tusschen Oostenrijk, Beijeren, Saksen en Wurtemberg plaats hebben, waartoe ook de beide Hessen toegetreden zijn. Hanover zal zich ook aan dit verbond aansluiten.

BELGIE.

Brussel, 10 oct. Gisteren werd voor de correctioneele regtbank het proces aangevangen tegen acht Parijsche dagbladen ingesteld, wegens overtreding van de wet op het onderteekenen der artikelen. De beklaagden hebben de competentie der regtbank ontkend en verlangd naar de jury te worden verzonden, als de eenige regter over drukpers-misdrijven. De regtbank heeft die conclusiën afgewezen en zich competent verklaard. De beklaagden hebben terstond van die beslissing appèl aangeteekend. De quaestie zal ongetwijfeld tot cassatie doorgevoerd worden.

De eerste proef van de nieuwe kieswet, zal den 3den november genomen worden. De kies-collegiën van het departement *du Nord* zijn tegen dien dag bijeengeroepen, ten einde eenen vertegenwoordiger te benoemen, ter vervanging van den heer *Vallon*, die zijn ontslag heeft genomen. De heer *Dupont* (de l'Eure) heeft zich aldaar tot kandidaat gesteld. — Het is eene vrij zonderlinge toevalligheid, dat juist op den dag waarop het besluit tot bijeenroeping in den *Moniteur* voorkomt, het meest verspreide en belangrijkste orgaan van het Elyseé, de *Constitutionnel*, alles vergetende wat het tegen het algemeen stemregt, gedurende de discussie over de nieuwe kieswet, geschreven heeft, een artikel behelsde, waarin het verklaart dat alleen het algemeen stemregt Frankrijk redden kan, en aantoont dat men daartoe vroeg of laat zal moeten terugkomen. Zoo veroordeelt de *Constitutionnel* de nieuwe kieswet, die hij krachtig verdedigd heeft, op den dag zelven waarop het officieele dagblad het besluit bevat van hare eerste toepassing.

— *Heden morgen te 8 ure, 40 minuten is H. M. de Koningin van België, in den ouderdom van 38 jaar, 6 maanden en 8 dagen, overleden.*

— De berigten uit Italie zijn heden volstrekt onbelangrijk.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 11 oct. Onder dagteekening van 26 september komt heden in de *Staats-Courant* het volgende besluit voor:

Op voordragt van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 25sten september 1850, no. 18;

Overwegende dat er voor het tegenwoordige geene attachés bij het Nederlandsche corps diplomatique aanwezig zijn, beschikbaar ter aanvulling, des noodig, van het bestaande personeel;

Willende gevolg geven aan het bepaalde bij Koninklijk besluit van den 16den april 1846, no. 89, betrekkelijk het onderzoek der kundigheden van hen, die tot voormelde betrekking van attaché wenschen benoemd te worden;

Gezien het Koninklijk besluit van 17 julij 1846, no. 75; waarbij is benoemd de commissie voor het eerste in dezen te houden onderzoek,

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Er zullen bij het corps diplomatique worden benoemd twee attachés, om dienst te doen, het zij bij het departement van Buitenlandsche Zaken, hetzij bij de gezantschappen buiten 's lands, ieder op eene jaarwedde van f 1000.

Art. 2. Aan de commissie, ingesteld bij het besluit van 17 julij 1846, no 75, worden als leden toegevoegd, de heeren mr. *I. Boeije*, staatsraad in buitengewone dienst bij het departement van Finantiën, en mr. *J. Ackersdijck*, hoogleeraar te Utrecht.

Art. 3. Het onderzoek naar de kundigheden van hen die voor opgemelde betrekking van attaché in aanmerking zullen komen, zal geschieden door de voorschrevene commissie in de maand maart eerstkomende, op nader door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken te bepalen tijd en plaats.

Art. 4. Door denzelven Onzen Minister zullen worden opgeroepen de jongelieden, die tot voorschreven onderzoek verlangen toegelaten te worden, met nadere aanduiding van hetgeen, ingevolge het besluit van 16 april 1846, wordt gevorderd.

Art. 5. Boven en behalve het gevorderde bij art 2 van evengemeld besluit, zullen de jongelieden door de commissie worden toegelaten tot het leveren van bewijs van zoodanige andere kundigheden, als in gedachte betrekking van attaché geacht worden van meer of min stellig nut te zijn. Bepaaldelijk zal er ook onderzoek worden gedaan naar hunne bedrevenheid in de Engelsche en Hoogduitsche talen.

Art. 6. Het door de commissie, na afloop van het onderzoek, uit te brengen verslag, zal met opzigt tot de door haar toegelaten kandidaten eene vermelding inhouden van ieders meerdere of mindere bekwaamheid in elk der behandelde vakken, terwijl bij de rangschikking der candidaten onderling, door de commissie ook zal worden gelet op de kundigheden, bedoeld bij art. 5 van dit besluit.

— Bij Koninklijk besluit van den 10den dezer maand, no. 51, is tot vice-president van den raad van Nederlandsch-Indië benoemd mr. *J. F. W. van Nes*, thans gepensionneerd lid van dien raad.

— De commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, belast met het aanbieden aan Z. M. van eene lijst van drie kandidaten voor het voorzitterschap der Kamer, gedurende de tegenwoordige zitting, heeft zich heden middag te vijf ure van hare taak gekweten. Men verwacht dat de Koning spoedig eene keuze zal doen en dat er alsdan onverwijld eene zitting zal worden gehouden, waarin de nieuwe voorzitter zal optreden en de werkzaamheden der Kamer een aanvang zullen nemen.

— Morgen ochtend te elf ure zal de Tweede Kamer bijeenkomen, zoodat de benoeming van eenen voorzitter reeds zal hebben plaats gehad.

— H. M. de Koningin wordt heden avond met den laatsten spoortrein van Hare reis naar Duitschland, en laatstelijk komende van Arnhem, in deze residentie terug verwacht.

— Z. Exc. de heer *Bruce*, nieuw benoemd Gouverneur-Generaal van Neerlandsch-Indie, heeft gisteren in handen van Z. M. den Koning, den gevorderden eed, in zijne nieuwe betrekking, afgelegd. Z. M. heeft den heer *Bruce* voorts benoemd tot ridder-grootkruis der Orde van de Eikenkroon.

— Morgen, zaturdag ochtend ten elf ure, zal de Eerste Kamer eene zitting houden. Waarschijnlijk zal de commissie, belast met het opstellen van een ontwerp van adres in antwoord op de Troonrede, in die zitting haar rapport doen en een ontwerp ter tafel brengen, dat alsdan ter overweging aan de afdeelingen zal worden verzonden.

— Naar men verneemt heeft de heer mr. *Æ.* baron *Mackaij* het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot welke betrekking hij door het hoofdkiesdistrict Arnhem verkozen is, aangenomen.

Rotterdam, 11 oct. Wij vernemen met veel genoegen, dat zich hier ter stede eene maatschappij zal vormen, tot eene geregelde schroefstoomvaart tusschen deze stad en New York.

Wij begroeten deze onderneming met vreugde, omdat zij in de eerste plaats ten bewijze strekt, dat de ondernemingsgeest zich hier te lande hoe langer zoo meer begint te verheffen en omdat wij ons in de tweede plaats verzekerd houden, dat zij aan den handel in het algemeen en vooral aan die van onze stad, groote voordeelen zal verschaffen.

(*N. R. C.*)

Arnhem, 12 oct. Donderdag avond ll. heeft zich een persoon, matig van lengte, gekleed met een donkere overjas met geruite voering, schuldig gemaakt aan het, op eens anders naam, halen in een winkel van vier zijden foulards. — Tot nog toe is die persoon niet uitgevonden.

— Gisteren kwamen alhier per Keulsche stoomboot aan Hare Majesteit onze Koningin en H. K. H. de Erf-Groothertogin *van Saksen-Weimar* en gevolg, per laatsten spoortrein doorreizende naar 's Gravenhage.

— Sedert 4 uur van den namiddag van den 11den dezer, wordt van behoeftige lieden alhier, vermist hun eenig kind — een jongske van 11 jaar, van eene tamelijke lengte, met blond haar, blaauwe oogen, gekleed met een zwart laken petje, blaauw kieltje, eene broek van ligt geruit zomer-goed, gelapt, schoenen met riempjes.

Mengelwerk.

Het Tollens-feest en het Tollens-fonds.

Weinige dagen geleden werd er een feest in Nederland gevierd, dat, in meer dan één opzigt, verdient als een verblijdend bewijs van den geest der natie te worden beschouwd. Een burger, noch door geboorte, noch door aanzienlijke betrekking, noch door fortuin uitstekende, werd, op zijnen zeventigsten verjaardag, begroet met eene uitbarsting van geestdrift, van liefde, van verknochtheid, zoo als alleen zij begroet worden, die door uitstekende daden en verdiensten zich de achting, den eerbied en de liefde hunner medeburgers waardig maken. Wat waren de daden door dien man verrigt? Had hij landen veroverd? vloten ter overwinning gevoerd? Had hij, met geslepene diplomatie en fijn berekende staatkunde, zijn vaderland boven alle anderen bevoordeeld? had hij schatten ontdekt? zijnen naam en dien van zijn land met ontzag door de geheele beschaafde wereld doen uitspreken? Niets van dit alles. Deze man had als een eenvondig burger zeventig jaren doorleefd; nooit zich met aanmatiging op den voorgrond gesteld; nooit zich als een miskend genie opgeworpen om roem te zoeken, die hem niet zocht; nooit getracht meer te zijn, dan hetgeen zoo velen schijnen te zijn: *een eerlijk man.* Maar die zeventig jaren, waren jaren van een welbesteed leven. De naam van dien man was verbonden met al wat sinds eene halve eeuw, goed en nuttig in Nederland verrigt werd. Die man had zijne beste krachten besteed om al wat er edel, zedelijk en vaderlandslievend in het gemoed zijner medeburgers was, op te wekken, aan te kweeken en tot eenen vasten karaktertrek te maken. Hij was een medearbeider geweest aan het groote werk der volksveredeling, door den zin voor al wat schoon en goed is levendig te maken en wakker te houden. Hij had gewerkt aan den stevigsten bouw, die landen en volken sterk maakt: *zedelijke kracht.* En de zege van den arbeid is niet uitgebleven. De natie is opgestaan en heeft tot haren grijzen zanger gezegd: »Wij willen u toonen, dat uw werk niet een vruchteloos werk is geweest. Wij willen u een gedenkteeken stichten, dat uwer waardig is. Wij willen uwen naam verbinden aan eene nuttige en edele instelling, opdat ook bij volgende geslachten uw naam zich met hetgeen goed en schoon is vereenzelvige, gelijk zij het doet en deed bij het levend geslacht."

De regering sloot zich van haren kant aan deze manifestatie aan. Zij deed op eene waardige wijze hulde, aan de bescheidene verdiensten van den algemeen geliefden en hooggeschatten volksdichter, toen zij hem het kommandeurs-kruis der orde die het *Deugd adelt* tot zinspreuk voert, omhing. Dergelijke onderscheidingsteekenen, zijn te lang en te dikwerf te grabbelen geworpen en verspild, om er groote waarde aan te hechten. Maar de wijze op welke het gegeven werd, moest er de waarde van verhoogen. Het verkrijgt daardoor eene beteekenis, die het, zonder dat, niet zou gehad hebben. Het kommandeurs-kruis zet aan de waarde van TOLLENS niets bij; maar dat TOLLENS het kruis der orde draagt, luistert de waarde er van op voor allen, die het met hem dragen of na hem dragen zullen. Wij beschouwen dit bewijs van onderscheiding dan ook geenszins als eene belooning of een gunstbetoon. Wij hechten weinig aan die van gouvernements-wege, bij den Koninklijk besluit, verordende onderscheidingen. Maar wij hechten er veel aan, dat een gouvernement zich aan het hoofd der publieke opinie stelt, en zich van hare zijde aan eene manifestatie aansluit, die ten doel heeft regtmatige hulde aan burgerdeugd en zich zelve niet op den voorgrond stellende verdienste te bewijzen. Voor al wat den geest van vaderlandsliefde, den zin voor het schoone en goede opwekt en bevordert, mag eene verstandige regering, die de natie zedelijk sterk en krachtig wenscht te maken, niet onverschillig zijn. Een verlicht bestuur moet ook door daden toonen dat het volkomen de waarde van deze medewerking tot veredeling en beschaving beseft, en dat het de bemoeijingen van hen, die zich aan dien grootschen arbeid wijden, op hoogen prijs stelt. En als bewijs hiervan juichen wij de de openlijke plegtige onderscheiding van regerings-wege aan TOLLENS betoond, allezins toe. Deze daad strekt zoowel het gouvernement ter eer, dat haar deed, als het — op zulke eene wijze en onder zoodanige omstandigheden — den man moet vleijen, die er het voorwerp van was.

Maar dit Tollens-feest is ons vooral daarom merkwaardig, omdat het, gelooven wij, een sterksprekend blijk is, van eenen herlevenden krachtigen volksgeest, van onze meer en meer ontwakende nationaliteit. TOLLENS is vooral — en hierin ligt het geheim zijner groote populariteit — *nationaal.* Zijne verdiensten als dichter, als kunstenaar, kunnen tot verschil, tot min of meer gegronde kritiek aanleiding geven, maar niemand zal betwisten of in twijfel trekken, dat TOLLENS een diep gevoel van nationaliteit heeft, dat in al zijne gedichten doorstraalt en er de ziel van is. Zijne innigheid roert ons, waar de eisch der hoogere kunst anderzins misschien onbevredigd zou zijn gebleven. TOLLENS geeft ons met groote juistheid het Hollandsche stilleven terug; het zijn tafereelen van het huiselijk gezin, van den Hollandschen hof en haard; wij zien, wij hooren ons zelven, wij vinden al de wederwaardigheden, al de verblijdende en bedroevende incidenten van het drama des dagelijkschen levens er in weder. De geest die aan dit alles kleur en kern geeft, de bezielende adem, die deze, schijnbaar zoo doffe beelden, tot aantrekkelijke, hart en zin boeijende, gedaanten maakt, het is des dichters eigene gemoedelijkheid die het dagelijksche en gewone verheft en idealiseert. TOLLENS hangt wat hij bezingt met liefde en verknochtheid aan. Zijne poëzij is de poëzij des dagelijkschen levens, maar die, gelijk al wat waar is en met een warm hart en een helder hoofd opgevat en teruggegeven wordt, roert en indringt, omdat zij het dagelijksche van het *alleduagsche* weet te zuiveren.

TOLLENS is vooral *nationaal*, zeiden wij, en hierin ligt zijne kracht. Maar ook zijne verdienste. En voor ons is de verdienste niet gering van hem, die ons leert nationaal te zijn; die niet onze gebreken verbloemt, maar de kiemen verpleegt van het eigenaardig goede, dat in ons volkskarakter sluimert. Wij hebben lang getwijfeld aan onze nationaliteit. Er is een tijd geweest, dat wij haar geheel vergaten; dat het scheen, alsof wij slechts daarom een eigen bestaan behielden, omdat wij het niet konden uitmaken, tot *welke* natie wij dan toch eigenlijk behoorden. Het is een punt waarop wij nog zwak zijn, waarop wij misschien nog lang zwak zullen blijven, wanneer wij ons gevoel van eigenwaarde niet, door onze nationale kracht te verhoogen, weten te versterken. Een klein land en een klein volk te zijn heeft vele onaangenaamheden en bezwaren, maar het heeft ook zijne voordeelen. Indien één krachtige nationale geest, één volkszin, het kleine land doordringt en vereenigt, indien het besef van eigenwaarde het gevolg is van de bewustheid van inwendige zedelijke kacht, dan zal het kleine volk in het kleine land sterker en magtiger door zijne eenheid zijn, dan de groote natie die, over een uitgestrekt gebied verspreid, alle verscheidenheden van verschillende rassen en landaarden in haren schoot verbergt. Maar nationale kracht wordt niet opgewekt, dan door nationale deugd, want men is niet nationaal door zijne gebreken. En juist dit opwekken van *nationale kracht* door *nationale deugd*, door al de beminnenswaardige eigenschappen van den landaard in het licht te stellen, door van al wat den groei van het goede zaad bevorderen kan, partij te trekken, was het doel waarnaar TOLLENS streefde.

Dat wij in onze letterkunde zoo weinig nationaals kunnen aanwijzen, is begrijpelijk. Het ontbrak ons aan lust, aan moed, aan opwekking, doch vooral aan degelijke kritiek, die het kaf van het koorn zift en even onverbiddelijk het pseudo-nationale veroordeelt, als zij het echt nationale met liefde verheft en aankweekt. Het ontbrak ons, en het ontbreekt ons nog, aan eene gevormde en gevestigde opinie, die, terwijl zij de brekebeenen en indringers afschrikt, de pogingen van hen die de gaven bezitten, bevordert. Waarom zouden wij in *dit* vak alléén niet nationaal kunnen zijn, die het in zoovele anderen waren?

Wij beweren geenszins, dat wij geene eigene litteratuur bezitten. En wij verstaan hier onder »eigene litteratuur" niet, Hollandsche boeken, door Hollandsche schrijvers, op Hollandsch papier geschreven, door Hollandsche drukkers gedrukt, door Hollandsche lezers gekocht en gelezen. In dien zin hebben wij »*eigene* litteratuur" meer dan genoeg, en de Hemel gave, dat wij er een legio van konden doen verdwijnen. Maar wij verstaan onder »*eigene* litteratuur" thans die litteratuur, die geheel ons eigenaardig volkskarakter teruggeeft, die, Hollandsch in hart en zin, in geest en gemoed, het volksleven tot een smaakvol kunstwerk idealiseert; die, zonder een oogenblik minder waar of minder aan de natuur getrouw te zijn, niet slechts *afbeeldsel* maar ook *voorbeeld* levert.

Ten einde ons begrip van »*eigene* litteratuur" aanschouwelijker te maken, zullen wij enkele dier voortbrengselen opnoemen, die, naar ons oordeel, dat kenmerk in hooge mate dragen. In de eerste plaats noemen wij SARA BURGERHART en WILLEM LEEVEND. Waarheid en natuurlijkheid van onderwerp ... hier, met talent van voorstelling hand aan hand. WILLEM LEEVEND is alléén in Holland mogelijk, ...

standen en personen, denk- en handelwijze, alles draagt geheel en al den nationalen stempel. Dit bewijst [illegible] alleen voor waarheid en natuurlijkheid. Doch bij daarenboven op dien rijkdom en verscheidenheid van karakters, elk een ander gestel, eene andere denkwijze, en echter volkomen in harmonie. Het schitterend, spelend vernuft en het helder doordringend verstand van ALIDA RIJZIG, doet de plompe goedaardigheid en het ongeslepen oordeel van oom en tante DE HARDE des te scherper uitkomen. Dominé HEFTIG's onverstandige, doch goed gemeende, ijver, is des te beter geplaatst tegenover de verlichte denkbeelden van CHRISTINA DE VRIJ. Met hoeveel talent zijn niet de karakters van mijnheer en mevrouw HELDER, van WILLEM LEEVEND zelven, van zijne moeder, de hoog verstandige en beschaafde vrouw, die toch op enkele punten zoo zwak en zoo kortzigtig is, van PETRONELLA RENARD, ADRIANA BELCOUR geschilderd? Elk dezer personen is type. Zij zijn alle beelden uit het dagelijksch leven, en toch [illegible] van allen alledaagsche beelden. Zij zijn daarbeneven zoo geheel Nederlandsch gedacht, voorgesteld en uitgevoerd, dat de schrijfsters van het werk [illegible] naar waarheid verklaarden, dat haar werk onvertaalbaar was.

Uit den lateren tijd noemen wij de *Camera Obscura* van BEETS, de *Schetsen uit de Pastorij van Mastland* door KOETSVELD, het *Leesgezelschap van Diepenbeek* door LIMBURG BROUWER en, om bij al dit proza toch ook de poëzij niet te vergeten, een juweeltje van smaak, talent en gevoel *de Gouden Bruiloft* van MESSCHERT. Uit de *Camera Obscura* noemen wij slechts, *Jongens* en *Kinderrampen*, en *de oude Kennis*. De veelbelovende dochter »die Engelsch leest," de preutsche mama die op eenen [illegible] heeten zomerdag, niets dan een kop thee prefereert en de goede zwaarlijvige »oude kennis," die in het zweet zijns aanschijns, alle mogelijke plantjes en theetuintjes doorkuijert en overal te vergeefs aanklopt, zelfs de beleefde commies, die in de [illegible] hengelt, alles is levende en sprekende waarheid, zóó levend en zóó sprekend, dat het alleen het groote talent en de kunst van daarstellen mogelijk was, iets zoo alledaagsch en gewoon aantrekkelijk te maken.

Wij noemden zoo even *de Gouden Bruiloft* van MESSCHERT. Wie, die aanspraak maakt Hollandsche litteratuur te kennen of te waarderen, heeft *de Gouden Bruiloft* niet gelezen? Dit allereenvoudigst verhaal van een echt vaderlandsch familie-feest, vat in een kort bestek alles zamen, wat men van een dichter, zelfs in het uitgebreidste gedicht eischen of verlangen zou. Naarmate van den gang van het feest, ernstig, opgeruimd, weemoedig en schertsend, geeft het juist eene afspiegeling van die mengeling van aandoening en gevoel, die bij zulk een feest onvermijdelijk plaats vinden. Geene enkele jagt op effect, geene enkele, kunstmatig bijgebragte, verpligte aandoenlijkheid. De gewaarwordingen die het gedicht opwekt, vloeijen onmiddellijk uit het gedicht voort; het zijn geene met gezochtheid er bijgeplakte aanhangselen. Hoe gemakkelijk en geleidelijk, [illegible] zonder *eenige* kunst, zou men zeggen, doch juist [illegible] met hoeveel *echte* kunst, volgt het een op uit het ander. Hoe ziet gij de bedrijvigheid en opgewektheid der Bruid, bij de meerdere rustigheid van den Bruidegom. Met niet minder talent [illegible] dan de oude GLOEDMAN, dan de oudste zoon met »blonde SAARTJE," is de »wakk're KNOP" geteekend, zeker anders al eene zoo onpoëtische figuur, een dichter slechts in den weg kan staan. Een Hollandsch koopman van top tot teen, doch ook [illegible] dan een koopman, het hoofd vol van de beurs [illegible] effecten, van de agio, van den koers der [illegible] en het rijzen en dalen der fondsen. Ziet [illegible] hoe heerlijk die prozaïsche figuur in het *ensemble* past, zoodat gij er hem niet zoudt kunnen [illegible] men, zonder het gansche tafereel te schenden. Daar wat wij *Hollandsche* kunst, *eigene* litteratuur noemen, kunst en litteratuur die het merk [illegible] het volkskarakter draagt, en ons den geest der [illegible], met treffende waarheid, geïdealiseerd, voor [illegible] stelt. Wij stellen er hoogen prijs op, dat wij, op dit pad, van het *navolgen* tot het *zelf-scheppen* [illegible] gaan. Zullen wij ooit tot die nationale kracht [illegible], die wij ons als het hoogste doel voor oogen [illegible], zoo moeten wij ook op het gebied [illegible] van wetenschap, van letteren, zoowel als [illegible] gebied der staatkunde, onze mondigheid we[illegible] verwerven en eene eigene opinie, een eigen [illegible] hebben.

[illegible] nationaliteit is een zamengesteld iets en even[illegible] als men den individu voor een man van een [illegible] karakter en zelfstandig oordeel erkent, die [illegible] op een enkel punt, een eigen denkbeeld en eigene opvatting heeft, even zoo min, zal het [illegible] ooit in waarheid eene krachtige en duurzame [illegible]aliteit bezitten, dat slechts in eene enkele rigting of ten aanzien van een enkel deel van het publieke leven, eigen oordeel, eigen denkbeeld en eigene opvatting bezit.

[illegible] onze overtuiging dat wij, om tot een krachtig en [illegible] volksleven te geraken, volstrekt noodig hebben, [illegible] intellectueel tot eenheid en gemeenschappelijke [illegible] te komen, dat wij ook hier ons een eigen [illegible] moeten scheppen en ons eene eigene opinie [illegible], trof ons bijzonder de hulde aan TOLLENS [illegible], aan den man, die meer dan een van onze [illegible] zangers, nationaal was en ons tot nationaliteit opwekte. Al deed men het misschien niet met de volle bewustheid waarom men het deed, al gaf men zich zelven misschien geene rekenschap, van waar die geestdrift voor den vaderlandschen zanger zijnen oorsprong nam, het blijft een merkwaardig, een verheugend feit, dat die geestdrift juist zulk een voorwerp koos. Er is een instinct van het hart dat zelden bedriegt, en wij gelooven dat het hier juist geleid heeft. Wij zijn in de laatste jaren in zelfkennis, in ontwikkeling van geest en hart vooruitgegaan. Wij hebben leeren erkennen, dat velen onzer gewaande voortreffelijkheden, zwakheden en gebreken waren, dat vele deugden waarmede wij zoo gaarne pronkten, niet dan schijndeugden waren. Maar wij hebben, bij de erkenning van wat ons ontbrak, tevens ontdekt wat wij zijn konden, wanneer wij het zijn wilden. Wij zijn thans begonnen onze kracht te leeren kennen. Wij hebben ontdekt, dat wij in het staatkundige ons eene nationale kracht kunnen vormen; wij hebben ontdekt dat wij op het gebied der stoffelijke bedrijvigheid insgelijks een eigen leven konden leven. Wat reden is er te twijfelen, of wij ook in het intellectuele zouden vermogen, wat wij in het politieke en materiële vermogen?

Het *Tollens-fonds* is bestemd den naam van TOLLENS te vereeuwigen. Moge het tevens strekken om het groote werk van de vestiging eener nationale letterkunde, van eene degelijke Nederlandsche kunst tot stand te brengen.

Ingezonden Stukken.

Officiers-regten.

De grondwet kent aan alle ingezetenen de vrijheid toe om, binnen de grenzen der wet, gebruik te maken van de drukpers. Onder *alle* ingezetenen behooren, zonder tegenspraak, de officieren van het leger.

Deze vrijheid dus is een algemeen regt in ons land, maar tegenover dat algemeen regt staat dat van den minister van Oorlog, om officieren uit het leger tot verwijdering voor te dragen, en de magt om hen te *intimideren*.

Het is gebleken, dat hier en daar de regeringen, de krijgstucht tot *voorwendsel* nemende, hare magt zijn te buiten gegaan, en zich van haar regt of van het middel van *intimidatie* hebben bediend, om het regt van officieren, waarvan wij spraken, te *verkorten*, niettegenstaande de ministers van Oorlog *trouw aan de grondwet gezworen hadden.*

Zoo lag men dan op de loer, om *eigenmagtig* als misbruik te bestraffen, wat binnen de grenzen der wet geen *misbruik*, maar een *regt* is.

Deze gewrongene onnatuurlijke toestand krenkt het gevoel van velen. Zulk een regt toch is geen regt. Veel liever geen, dan een dergelijk regt. Wanneer zal deze toestand ophouden te bestaan?

Kan men het begrip van *krijgstucht* met het *regt* van den officier om vrij voor zijn gevoelen, *openlijk* uit te komen, niet doen rijmen; bestaat er twijfel omtrent derzelver vereenigbaarheid; is men met de redenen van het vóór en tegen dier al of niet vereenigbaarheid *goed* bekend, zonder welke de twijfel, geen twijfel is, dan moet men den *grond* kunnen aantoonen, waarop de twijfel gevestigd is en niet afgaan op oppervlakkige beschouwingen, op hetgeen de achteruitgang wil, of op het gezag van het gezag, hetwelk elke vrijheid maar al te zeer hier en daar, door voorwendsels, tracht te beperken. Daarbij heeft de wetenschap belang, want de behandeling van zulke gewigtige onderwerpen spoort anderen aan om op den weg van onderzoek voort te treden, en het *zekere* van het *onzekere* te scheiden.

Welke grond heeft, voor ons, een bloot gevoelen, *zonder meer*, van strijdigheid der krijgstucht met het regt, waarvan hier sprake is? Geen! Zelfs is men, tot heden, in gebreke gebleven, voldoende bewijzen te leveren, die tegen de vereenigbaarheid opkomen.

Het waren geene bewijzen, maar voorwendsels, die ook den luitenant STIELTJES, een zeer verdienstelijk officier, van het leger, deden verwijderen. Wat toch de vertegenwoordiger THORBECKE niet wist, en waarover hij den minister van Oorlog, VOET, in der tijd, interpelleerde, dat kon ook de luitenant STIELTJES, *die den eed moest afleggen*, even goed niet weten. Wat heeft men gedaan? De krijgstucht tot voorwendsel genomen, om het gedrag van dien officier te laken, in eene zaak *die niets gemeens met de krijgstucht heeft.*

Intusschen is deze officier buiten betrekking gebleven!!

Meent men, in ernst, de krijgsmanszeden, de zeden van *denkende wezens*, te versterken, en eene bepaalde rigting te geven, door de officieren van de bij de grondwet toegekende regten, door zekere kunstmiddeltjes, te berooven? dan geloof ik dat men dwaalt. Ontneemt hen het toegekende regt, zoo men *bewijzen kan*, dat het in strijd is met de krijgstucht, dan ten minste zullen zij geen *dupe* van een schijnregt worden, dat tot illojaal handelen en de schroomelijkste willekeur leidt, waarvan menigeen het slagtoffer is geworden.

Het is veel beter de geheel lijdelijke toestand der officieren, tegen over hunne *vrije* medeburgers, te verkondigen, dan hen met een *quasi*-regt te paaijen, hetwelk hen de schouders doet ophalen, omdat het eene belagchelijke vertooning is.

Van dit regt afstand doende, laten zij, of de meeste hunner, ook een ander regt varen, dat van vrije keuze, hen door de kieswet geschonken, om de zeer eenvoudige redenen dat zij, door deze keuze, niet bij magte zijn om hunne belangen en die van het leger in de Kamer der Staten Generaal te doen vertegenwoordigen.

Ziedaar dan al de regten der officieren tot *zero* herleid!

X.

(De inzender schijnt, blijkens de laatste zinsnede, met grondwet en constitutionele beginselen weinig bekend te zijn. Wanneer men krijgslieden tot vertegenwoordigers kiest, dan is dit niet om »*hunne* belangen en die *van het leger*" maar om die van »het *geheele* Nederlandsche volk" te doen vertegenwoordigen. Wij noodigen den inzender uit zich met den letter en geest der grondwet ten dezen opzigte wel bekend te maken, en vooral de artikelen 74 en 82 sqq. niet uit het oog te verliezen.) RED.

Aan de Redactie.

In het bekende werk van VON REDEN, *Vergleichende Kultur-Statistik der Gebiets- und Bevölkerungsverhältnisse der Gross-Staaten Europa's*, lezen wij, blz. 229:

»Auf ein *Wohngebäude* kamen zu Ende des Jahres »1843 im ganzen Preussischen Staate durchschnittlich 8.25 Bewoner."

Voor het *Regierungs-Bezirk Münster* wordt daar het getal gesteld op 6.53.

Blz. 264: »Die Durchsnittszahl der Bewohner eines *Hauses* war

	1821.	1831.	1841.
In England	5.76	5.62	5.09
» Wales			4.55
» Schottland	6.13	6.42	4.94
» Ireland	5.95	6.21	5.90."

Blz. 302: »Die Durchschnittszahl der Bewohner jedes *Hauses* in Frankreich ist 4.93."

Deze getallen stemmen overeen met die, welke voorkomen blz. 14 van het *Verslag*, dat de Gedeputeerde Staten van Gelderland in de tegenwoordige zitting van de Staten hebben overgelegd.

Vermoedelijk heeft de steller die getallen aan VON REDEN ontleend, en *Wohngebäude* en *Haus* te regt door *huis* vertaald. Van gedeelte van een huis is geene spraak. VON REDEN putte waarschijnlijk zijne staten en opgaven betrekkelijk Groot-Brittannië uit SPACKMAN, *Statistical Tables*. Het woord, dat deze voor *huis* bezigt, wordt in het Fransch vertaald door *maison*, bijv. door SCHNITZLER, *Statistique générale de la France*. Dl. 1, blz. 335. VON REDEN zal het dus wel goed overgebragt hebben door *Haus*.

Den Nederl. Socialist wordt dit antwoord op zijne vraag, voorkomende in no. 197 van deze courant, aangeboden door

Een Geld. Statistiker.

Correspondentie.

Aan den heer *J. L. W.* te B. Vooralsnog kunnen wij uwe vragen niet beantwoorden.

MISSTELLING

In een ingezonden stuk van den heer S. S. uit Leeuwarden, *Verkiezingen in Friesland*, opgenomen in no. 197 onzer courant, is, door misstelling, eene zinsnede op de 4de bladzijde 1ste kolom, regel 12 volgg. van onderen, luidende: »Bij de stemming — der Gedeputeerde Staten," in den tekst opgenomen, in plaats van als noot onder aan de bladzijde te worden geplaatst.

Advertentiën.

Burgerlijke stand.

TIEL,

Van 1 tot en met 8 oct.

Gehuwd: F. H. de Kemp, met G. Hoenderop. — W. Schobben, met A. van IJzendoorn, wed. van J. H. Peterse.

Bevallen: J. H. van Hattem, geb. van den Burg, Z. — J. W. Stam, geb. Sprong, Z. — C. G. Brand, geb. van der Veen, Z.

Overleden: C. Beijer, 7 j. — G. van Goor, wed. van C. van den Berg, 62 j. — J. Manders, 2 m. — B. de Ruijter, wed. van J. J. de Klein, 86 j.

WAGENINGEN:

Van 30 sept. tot en met 7 oct.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: A. van den Brink, geb. Gijsbers, D. — R. Peters, geb. Willemars, Z. — J. Jansen, geb. Keukens, D. — B. Hovestadt, geb. van Baak, D.

Overleden: J. Vonk, geh. met A. van de Poll, 54 j.

ZALT-BOMMEL:

Van 30 sept. tot en met 7 oct.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: V. Hartog, geb. Bongaarts, Z. — van Bommel, geb. Laarman, D. — A. Babonnik, geb. van den Berg, D. — H. C. van den Beuden, geb. van Beest, Z. — B. Beer, geb. van Rees, Z. — Loovens, geb. Brugmans, Z.

Overleden: H. L. van Tricht, oud 8 m.

CULEMBORG.

Van 28 tot en met 5 oct.

Gehuwd: Geene,

Bevallen: M. C. B. Copier, geb. van Lent, D. — J. van Son, Z. — J. Piek, geb. Werkhoven, Z.

Overleden: Geene.

Marktprijzen.

ARNHEM, 11 october.

Oude *Weit* van *f* 7.50 tot 9.10; Nieuwe van *f* [illegible] tot 8.70. — *Rogge* van *f* 5.80 tot 6.30. — *Boekweit* van *f* 5.70 tot 6.00. — *Garst* *f* 4.30 tot 5.00. — *Vrieesche Haver* van *f* 0.00 tot 0.00. — *Voerhaver* *f* 2.80 tot 3.15. — *Witte Boonen* van *f* 0.00 tot 0.00. *Paardeboonen* van *f* 6.00 tot 0.00. — *Graauwe Erwten* van *f* 10.50 tot 0.00; Groene van *f* 0.00 tot 0.00. Gele van *f* 0.00 tot 0.00. — *Koolzaad* van *f* 0.00 tot 00.00; *Aveelzaad* van *f* 0.00 tot 0.00; *Klaverzaad* van *f* 00.00 tot 00.00. — *Aardappelen* *f* 1.[illegible] tot 2.10. — *Boter* van *f* 0.66 tot 0.80 het pond.

TIEL, 7 october.

De aanvoer van *Tarwe* was klein, en de Oude *Tarwe* is verkocht als voren, de Nieuwe 25 cents hooger. *Rogge* weinig ter markt en als voren opruimd. *Garst* 10 ct. hooger. *Haver* weinig aan markt en 25 ct. hooger. *Boonen* als voren.

O. *Tarwe* van *f* 8.00, 8.50 tot 9.25; N. *Tarwe* van *f* 6.00, 7.25 tot 8.25; O. en N. *Rogge* van *f* 6.00, 6.50 tot 7.00; *Garst* van *f* 4.10 tot 4.60; *Haver* van *f* 2.60, 2.85 tot 3.25; *Boonen* van *f* 5.[illegible] tot 6.00. — Kroon *Erwten*, *Capucijners* en Graauwe *Erwten* als voren. Kroon *Erwten* *f* 9.75 tot 11.00; *Capucijners* en Graauwe *Erwten* *f* 10.[illegible] 11.25, tot 12.25.

Broodzetting.

ARNHEM, 12 october.

Roggebrood.

Een Roggebrood van 5 pond		. . .	*f* 0.4[illegible]
» dito	» 3	» . . .	» 0.2[illegible]
» dito	» 2	» . . .	» 0.1[illegible]
» dito	» 1	» . . .	» 0.0[illegible]

Fijn Tarwebrood.

Het pond Fransch of Vloerbrood		. .	*f* 0.3[illegible]
Fransch of Vloerbrood 4 oncen		. .	» 0.1[illegible]
dito »	dito 3	dito . .	» 0.1[illegible]
dito »	dito 2	dito . .	» 0.0[illegible]
Het pond Wittebrood of Weggen		. .	» 0.2[illegible]
Wittebrood of Weggen 4 oncen		. .	» 0.[illegible]
dito »	dito 3	dito . .	» 0.[illegible]
dito »	dito 2	dito . .	» 0.0[illegible]

Waterhoogte te Arnhem.

12 Oct. 1 El 6 Palm 0 Duim; gew. 10 D. gev. [illegible]

De prijs dezer courant is *f* 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels *f* [illegible] iedere regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.